

**V. SAVJETOVANJE UZGAJIVAČA GOVEDA U RH
VINKOVCI, 12 i 13 STUDENI 2009**

BUŠA

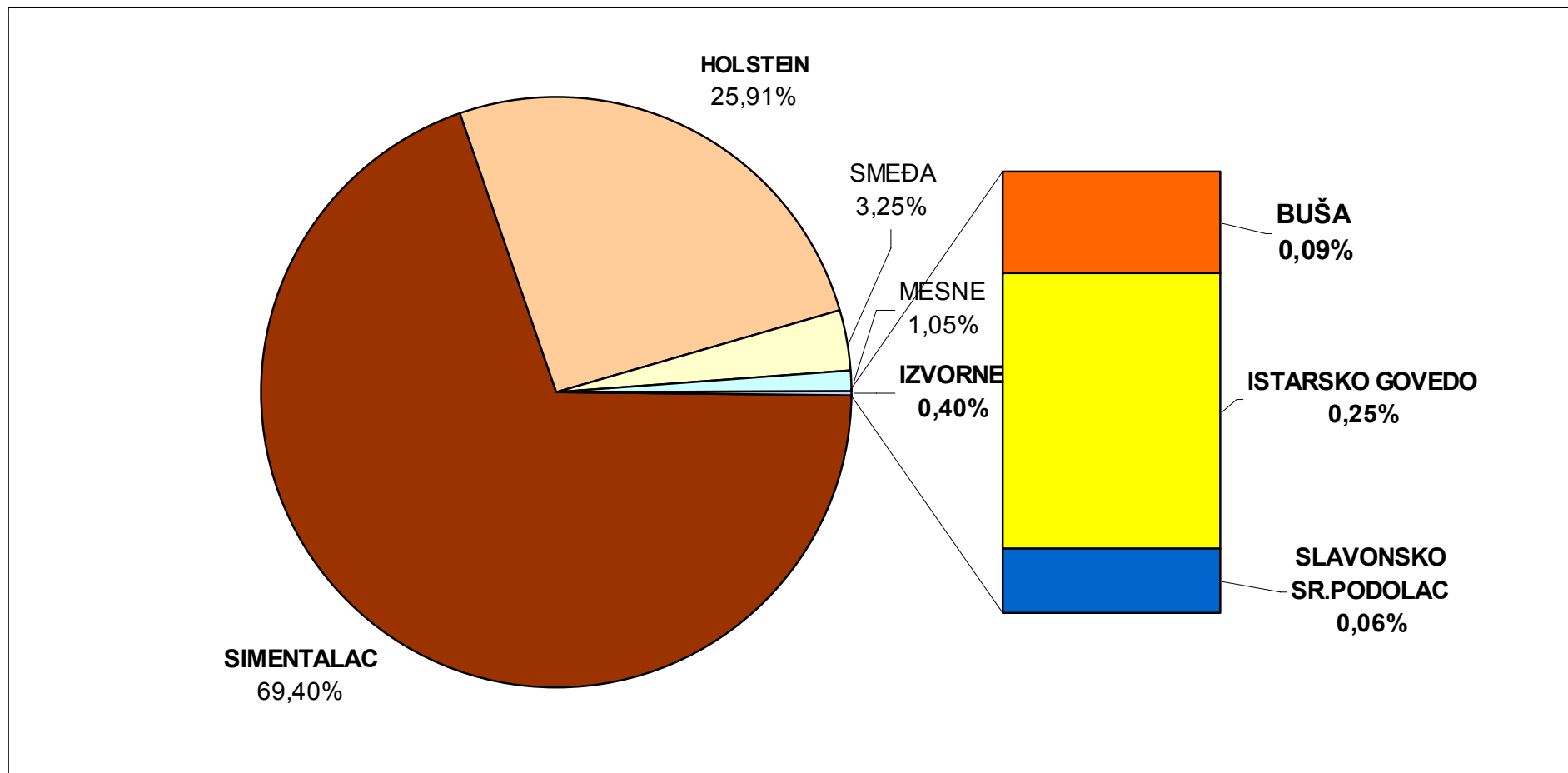
Ilar Paskojević, Ratimir Jureković

Izvorna pasmine goveda

- **Buša**

- predstavljaju biološku (predmet uzgojnog programa), nacionalnu kulturnu i gospodarsku baštinu (komercijalno korišćenje)

PASMINSKA STRUKTURA GOVEDA

Sudionici u očuvanju autohtonih pasmina

- **Prvenstveno - uzgajivači na nivou stada**
- **Uzgojna udruženja uzgajivača**
- **Ministarstvo poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja**
- **Hrvatska poljoprivredna agencija - Županijski uredi**
- **Znanstvene i stručne institucije**
- **Centri za U.O. - službe reprodukcije**

Osnivanja uzgajivača

- **Udruga uzgajivača Buše osnovana je 21. siječnja 2005.g. sa sjedištem u Gospiću**
    - **20. studenog 2008.g. osnovano uzgojno udruženje u Dubrovniku**
    - **29. prosinca 2008.g. registrirano kao uzgojno udruženje u MPRRR, sa sjedištem u Gospiću**
- Predsjednik Udruge je Ilar Paskojević iz Dubrovnika**

BUŠA

- kasno zrela pasmina
- visine grebena 100 do 120 cm
- krave su težine od 180 do 250 kg, a bikovi oko 300 kg
- junice se pripuštaju u dobi od 2 godine, u rasplodu 10 do 12 godina, a žive oko 20 godina
- za bušu je tipična srneća gubica
- gotovo je uvijek jednobojna i to od posve svijetle, do crne boje s *prugom na leđima* koja je u kontrastu s osnovnom bojom

- **Kratki rogovi**
- **Rogovi i papci uvijek su tamne boje**
- **kosti glave su nježne, čelo široko, vrat je suh, zategnute kože, s neizraženom vratnom maramom**
- **leđa su uska, kratka i ravna, sapi krovaste i oborene**
- **Skromnih hranidbenih zahtjeva**
- **Uzgojno područje: nalazimo ih u nerazvijenim brdskim, planinskim i kraškim područjima (Lika i Dalmacija)**

Izračun efektivne veličine populacije i kategorije ugroženosti goveda

- Falconer, 1989.

$$N_e = \frac{4 \times N_m \times N_f}{N_m + N_f}$$

- Prema međunarodnoj klasifikaciji (FAO)

Ugroženost i kategorija	Broj krava u populaciji	Prvotelki
Kritično ugrožena - kategorija (K1)	<100	25
Ugrožena - kategorija (K2)	<300	75
Ugrožena - kategorija (K3)	<1000	250
Ugrožena - kategorija (K4)	<3000	750

**KRETANJE BROJNOG STANJA, EFEKTIVNE VELIČINE
POPULACIJE I KATEGORIJE UGROŽENOSTI
BUŠE**

Godina	Broj uzgajivača	Broj mužjaka (Nm)	Broj ženki (Nf)	Efektivna veličina populacije (Ne)	Kategorija ugroženosti (FAO)
2003.	2	3	5	7,50	<i>Kritično ugrožena – K1</i>
2004.	17	6	49	21,38	<i>Kritično ugrožena – K1</i>
2005.	32	11	105	39,83	<i>Ugrožena – K2</i>
2006.	36	11	100	39,64	<i>Ugrožena – K2</i>
2007.	31	16	125	56,74	<i>Ugrožena – K2</i>
2008.	45	16	172	58,55	<i>Ugrožena – K2</i>

BROJ KRAVA I UZGAJIVAČA PREMA TIPU KONTROLE

Županije	Kontrola rasploda	
	Broj uzgajivača	Broj krava
BUŠA / BUSHA		
Koprivničko – križevačka	1	
Bjelovarsko – bilogorska	2	17
Ličko – senjska	10	27
Zadarska	1	2
Šibensko – kninska	12	19
Splitsko – dalmatinska	3	3
Dubrovačko - neretvanska	16	104
Ukupno :	45	172

BROJNO STANJE ŽENSKOG RASPLODNOGPODMLATKA BUŠA

Ženski podmladak	<1. g	> 1.g	Ukup
Županije	Buša		
Zagrebačka i Grad Zagreb			
Krapinsko – zagorska			
Sisačko – moslavačka			
Karlovačka			
Varaždinska			
Koprivničko – križevačka		1	1
Bjelovarsko – bilogorska	7	6	13
Primorsko – goranska			
Ličko – senjska	9	2	11
Virovitičko – podravska			
Požeško – slavonska			
Brodsko – posavska			
Zadarska	1		1
Osječko – baranjska			
Šibensko – kninska	6	2	8
Vukovarsko – srijemska			
Splitsko – dalmatinska	2	1	3
Istarska			
Dubrovačko - neretvanska	21	23	44
Međimurska			
Ukupno :	46	35	81

Više je razloga potrebitog održavanja buše :

- **genska rezerva – jedinstveno i neponovljivo genetsko naslijeđe**
- **kulturološko naslijeđe – pasmina je dio prepoznatljivosti podneblja**
- **sastavnice su ekološkog sustava unutar kojeg podržavaju ostatak bioraznolikosti**

Hvala na pažnji